

**РЕЦЕНЗІЯ НА СЛОВНИК
УЛЯНА МОВНА. «ТРАДИЦІЙНЕ БДЖІЛЬНИЦТВО УКРАЇНЦІВ.
СЛОВНИК ЕТНОГРАФІЧНИХ ТЕРМІНІВ». –
НАН України, Ін-т народознавства. – Львів, 2015. – 360 с.: іл.**

Наукове дослідження Уляни Мовної «Традиційне бджільництво українців. Словник етнографічних термінів» – фундаментальна науково-аналітична праця, присвячена вивченню вітчизняного народного бджільництва. Книга, присвячена пасічницькій лексиці, порушує важливу проблему – дослідження традиційної народної культури крізь призму слова.

Відомо, що з середини ХІХ ст. у новітній історіографії були спроби укласти словник пасічницької лексики українців, все ж не можна сказати, що в цих працях вичерпно охоплюються усі сфери матеріальної і духовної культури українців. Є, без сумніву, потреба продовжити і поглибити дослідження традиційного українського бджільництва українців в їх поняттях і термінах. Як справедливо зауважує У. Мовна, «...усвідомлення невідкладності пошуку і збору вербального матеріалу задля акумуляції усього іще не втраченого, багатства народного досвіду у веденні бджільництва й збереження для нащадків історичної пам'яті, пов'язаної з цією ділянкою української традиційної культури, були дієвою мотивацією праці над цим словником» (с. 7). Тому виокремлення цієї теми для спеціального дослідження заслуговує схвалення і підтримки. Таке дослідження потрібне і актуальне.

Словник розкриває весь спектр пасічницької лексики українців: давні форми бджолярського господарства, породи бджіл, розподіл функцій у бджолосім'ї, анатомічні особливості бджоли та її розвитку, влаштування пасіки, типи вуликів та їх конструктивні деталі, пасічницький інвентар, річний виробничий цикл догляду за комахами, продукти бджільництва та способи їх використання у побуті, господарській діяльності, народній медицині, означення професій, духовний вимір бджільництва – характеристику бджоли як шанованої істоти, статус та традиційний образ пасічника, звичаї та обряди, яких пасічники дотримувались у час календарних святкувань, обрядове використання меду, воску, свічок.

Тим більше, що автор Словника поставила перед собою завдання виявити локальні особливості лексем загальноукраїнської пасічницької термінології, а також встановити міжнетнічні, насамперед загальнослов'янські взаємовпливи.

Цілком слушно такий можливий резерв для розширення фактологічної бази свого дослідження Уляна Мовна побачила у невикористаних матеріалах архівних джерел, збережених у наукових та музейних установах України, Польщі і Словаччини; а також цілий спектр опублікованих історико-етнографічних досліджень, статей та монографій.

Багатий фактологічний і науково-інтерпретаційний зміст дослідження автор намагається розкрити, залучаючи також унікальні польові записи, зроблені нею на значній території України: Гуцульщині, Бойківщині, Підгір'ї, Опіллі, Надсянні, Покутті, Буковині, Поділлі, Волині, Поліссі та Середній Наддніпрянщині; звертається також до порівнянь з розробками аналогічної тематики інших дослідників з Білорусі, Польщі та Словаччини.

В цілому ж наукова праця У. Мовної представляє дослідження важливої для української етнографічної науки теми. Воно, це дослідження, оперте на обширній базі друкованих та архівних джерел. Варто акцентувати увагу, що рецензована праця У. Мовної багата на додатки, особливо позитивним доповненням тексту є ретельно підібраний та паспортизований ілю-

стративний матеріал, рисунки та фотографії, який підкреслює та унаочнює текст. Завершують Словник переліки умовних позначень географічних та етнографічних назв, архівів і фондів, лінгвістичних термінів, іменний покажчик, які, безумовно, не лише підкріплюють та доповнюють викладений матеріал, полегшують читачеві роботу з текстом, а й показують значний обсяг виконаної роботи.

Уляна Мовна висвітлила чимало невідомих і маловідомих фактів стосовно досліджуваної ділянки традиційної культури, а це має важливе значення для розвитку етнологічних і лінгвістичних студій української автентики, поширення народознавчих знань як серед наукової громадськості, так і зацікавленої читацької аудиторії.